

Oikeusministeriö

Lausuntopyyntö VN/3058/2018

Sisäministeriön lausunto; HE yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Oikeusministeriön on pyytänyt sisäministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi. Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan. Pöytäkirjalla muutetaan yleissopimuksen määräyksiä siten, että se vastaa paremmin sisällöllisesti Euroopan unionin tietosuojalainsäädäntöä. Esitykseen sisältyvät myös muun muassa lakiehdotukset henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain (jäljempänä rikosasioiden tietosuojalaki), henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (jäljempänä poliisin henkilötietolaki) sekä henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain (jäljempänä Rajavartiolaitoksen henkilötietolaki) muuttamisesta.

Tietosuojayleissopimuksen uudelleen numeroidun 14 artiklan 1 kohdassa esitetyn pääsäännön mukaan osapuoli ei saa yksinomaan henkilötietoja suojataksien kieltää tietojen siirtämistä vastaanottajalle, joka kuuluu yleissopimuksen toisen osapuolen lainkäyttövaltaan, tai edellyttää erillistä lupaa tällaiseen siirtoon. Pöytäkirjan ratifioiva valtio sitoutuu siten saattamaan kansallisen lainsäädäntönsä uudistetun yleissopimuksen edellyttämälle tasolle. Yleissopimuksen mukaan komitea laatii ennen kutakin uutta yleissopimukseen liittymistä ministerikomitealle lausunnon liittyjäehdokkaan henkilötietojen suojan tasosta ja suosittelee tarvittaessa toimia yleissopimuksen määräysten mukaisuuden saattamiseksi. Yleissopimuksen osapuolet sitoutuvat siihen, että pitävät lainsäädäntönsä pöytäkirjan määräysten mukaisena. Tästä syystä sisäministeriö katsoo, että rikosasioiden tietosuojalain 44 a §:n 1 momentissa tarkoitettu erityinen tietosuojan tason arviointivelvollisuus tulisi ulottaa ainoastaan niihin valtioihin, jotka eivät ole ratifioineet tietosuojayleissopimuksen muutospöytäkirjaa.

Ehdotetun 44 a §:n 3 momentin mukaan mikäli 1 ja 2 momentissa tarkoitettut tietosuojan riittävyden edellytykset eivät täyty, voitaisiin henkilötietoja kui-

Lausunto

SM1930525

00.02.04

28.11.2019

SMDno-2019-1778

tenkin siirtää silloin, kun siirto on välttämätön pykälässä luetelluissa rajoite-
tuissa tapauksissa. Edelleen 3 momentin 2 kohdan mukaan henkilötietoja voi-
tisiin siirtää silloin, kun siirto on välttämätön kansalliseen turvallisuuteen koh-
distuvan välittömän ja vakavan uhkan estämiseksi tai muun lakiin perustuvan
merkitykseltään painavan yleisen edun turvaamiseksi. Kyseinen edellytys pe-
rustuisi muutospöytäkirjan 14 artiklaan ja sen 4 c kohtaan, jonka mukaan edel-
listen säännösten estämättä sopimuksen osapuolet voivat säätää, että henkilö-
tietoja voidaan siirtää, jos "pakottavista oikeutetuista eduista, erityisesti mer-
kittävistä yleisistä eduista, on säädetty lailla ja kyseessä oleva siirto on välttä-
mätön ja oikeasuhteinen toimi demokraattisessa yhteiskunnassa".

Kun verrataan muutospöytäkirjan 14 artiklaa ja ehdotettua kansallista toimeen-
panosäännöstä eli rikosasioiden tietosuojalain 44 a §:ää voidaan todeta, että
kansallinen säännös tulisi muotoilla paremmin vastaamaan muutospöytäkirjan
muotoilua.

Jotta säännös vastaisi paremmin samaan kansainväliseen velvoitteeseen perus-
tuvaa muuta kansallista lainsäädäntöä sekä muutospöytäkirjan muotoilua ja
jotta kyseinen kohta olisi kokonaisuudessaan tasapainoinen kokonaisuus sekä
vastaisi muuta rikosasioiden tietosuojalaissa säädettyä, sisäministeriö esittää,
että kyseisen 44 a §:n 3 momentin 2 kohdan kansallista turvallisuutta koskeva
alkuosa poistetaan kokonaan. Mikäli alkuosaa ei voida poistaa kokonaan, tulisi
muotoilua sisäministeriön näkemyksen mukaan vähintään muuttaa seuraavasti:
*"kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi tai muun lakiin perustuvan mer-
kitykseltään painavan yleisen edun turvaamiseksi."*

Suojelupoliisin toimintaa koskeva lainsäädäntö

Sisäministeriö toteaa suojelupoliisia koskevan lainsäädännön osalta, että rikos-
asioiden tietosuojalain 2 §:n 1 momentin mukaan, jos muussa laissa on rikos-
asioiden tietosuojalaista poikkeavia säännöksiä, niitä sovelletaan rikosasioiden
tietosuojalain asemesta.

Perustelujen mukaan rikosasioiden tietosuojalain ehdotettu 44 a § olisi kansal-
lisen turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvään henkilötietojen luovuttamiseen
sovellettava yleissäännös. Erityislainsäädäntöön olisi perustelujen mukaan
mahdollista sisällyttää ehdotetusta pykälästä poikkeavia säännöksiä edellyt-
täen, että ne täyttävät muutospöytäkirjassa määrätyt vaatimukset.

Henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 46 §:n eh-
dotetun 2 momentin perusteella suojelupoliisin henkilötietojen käsittelyyn so-
vellettaisiin rikosasioiden tietosuojalain ehdotettua 44 a §:ää, jollei henkilötie-
tojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 7 luvussa toisin säädetä. Näin ol-
len henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 7 lukuun sisältyvä
51 § olisi rikosasioiden tietosuojalain ehdotetun 44 a §:n yleissäännöksen syr-
jäyttävä erityissäännös ja tällöin täyttäisi muutospöytäkirjan vaatimukset.

Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa

31 §. Muu henkilötietojen luovuttaminen ulkomaille

Rikosasioiden tietosuojalain 7 lukuun ehdotetaan esityksessä lisättäväksi uusi
44 a §, joka olisi kansallisen turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvään henkilötie-
tojen luovuttamiseen sovellettava yleissäännös. Poliisin henkilötietolain 31 py-
kälän 1 momenttia ehdotetaan vastaavasti muutettavaksi siten, että pykälässä

Lausunto

SM1930525

28.11.2019

00.02.04

SMDno-2019-1778

viitattaisiin koko rikosasioiden tietosuojalain 7 luvun sijasta ainoastaan lain 41–44 §:ään. Muutos olisi perusteluiden mukaan luonteeltaan tekninen tarkistus, jolla huomioitaisiin rikosasioiden tietosuojalain muutokset.

Sisäministeriö pitää ehdotettua muutosta perusteltuna. Poliisin henkilötietolain 31 §:n viittaussäännös on tarkoitettu kattamaan ainoastaan rikosasioiden tietosuojalain 41–44 §:ssä tarkoitettut tilanteet. Poliisihallituksen ja sen alaisen hallinnon osalta tietojen luovuttamista koskeva sääntely säilyisi siten sisällöltään nykytilaa vastaavana.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan henkilötietojen käsittely Poliisihallituksessa ja sen alaisessa hallinnossa ei aseta esteitä muutospöytäkirjan ratifioinnille.

Rajavartiolaitoksen henkilötietolaki

Rikosasioiden tietosuojalain 7 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 44 a §, joka olisi kansallisen turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvään henkilötietojen luovuttamiseen sovellettava yleissäännös. Voimassa olevassa Rajavartiolaitoksen henkilötietolaissa ei säädetä henkilötietojen luovuttamisesta salassapitosäännösten estämättä kolmansiin maihin kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen tarkoituksessa. Lain 38 §:n 1 momenttia ehdotetaan tämän vuoksi muutettavaksi niin, että siinä viitattaisiin koko rikosasioiden tietosuojalain 7 luvun sijasta ainoastaan lain 41–44 §:ään. Muutos olisi luonteeltaan tekninen tarkistus, jolla huomioitaisiin rikosasioiden tietosuojalain muutokset. Sisäministeriö pitää ehdotusta perusteltuna.

Muuta

Lisätietoja sisäministeriön lausunnosta antaa suojelupoliisin osalta neuvotteleva virkamies Heli Heikkola, Rajavartiolaitoksen osalta rajavartiolytarkastaja Anne Ihanus ja poliisitoimen osalta erityisasiantuntija Suvi-Pato-Oja.

Kansliapäällikkö

Ilkka Salmi

Erityisasiantuntija

Hanne Huvila

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 28.11.2019 klo 12:56. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa-
mosta.

Tiedoksi

Sisäministeri Ohisalo
Valtiosihteeri Parviainen
Ministerin erityisavustajat
Neuvotteleva virkamies Heikkola
Erityisasiantuntija Pato-Oja
Rajavartiolytarkastaja Ihanus

